

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Етнічна міграціологія»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Затверджено на засіданні кафедри етнології
і археології
протокол № 6 від 11 грудня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етнічна міграціологія
Викладач (-і)	Костючок П.Л., к.і.н., доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
E-mail викладача	petro.kostyuchok@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС/ 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/семінарських занять, або ж щочетверга після занять з 15.00 до 16.00 в 609.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Передбачає короткий і змістовний аналіз схеми підготовки студентів згідно навчальної програми з курсу «Етнічна міграціологія». Зняття допоможуть студентам глибше засвоїти вузлові питання пізнання теоретико-методологічних основ теорії міграції. У ході курсу увага звертається на вивчення сутності та змісту міграції етнічних спільнот, її видів, факторів, які визначають процес міграції. Аналізуються джерела, причини, напрями міграції, а також основні етапи міграційного процесу, вплив на міграційний процес внутрішніх і зовнішніх чинників. На семінарських заняттях студенти оволодівають основами наукового дослідження, навчаються самостійно оцінювати етнічні процеси, висловлювати і аргументувати власні думки</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу “Етнічна міграціологія” полягає у формуванні комплексних знань про міграцію як багатомірне явище. Вивчення дисципліни допомагає визначити засади і методи пізнання, форми впливу людини, суспільства, держави на міграційні процеси і явища; формувати толерантність щодо мігрантів та запобігати поширенню етнічної 4 упередженості й пересудів; плекати культуру міжетнічного спілкування; синтезувати результати інших гуманітарних і природничих наук для глибокого і всебічного пізнання етнічної сфери життєдіяльності людського суспільства. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: особливості становлення етнічної міграціології як науки; основні теоретичні постулати міграційного руху; сутність міграційного процесу; рівні аналізу та індикатори міграції етнічних спільнот; основні характеристики та компоненти іміграції та еміграції; типологію міграційних процесів; основні напрями сучасних етнічних міграцій; форми руху населення світу. Після закінчення курсу магістрант повинен вміти: використовувати набуті знання в подальшому навчанні; - аналізувати міграційну специфіку історичних процесів, подій, фактів; застосувати на практиці етнологічні методи; аналізувати міграцію як фактор життєдіяльності етнічних спільнот; співставляти різні інтерпретації міграційного процесу у викладі наукових шкіл; робити висновки та рекомендації міграційного руху та адаптації представників тих чи інших етнічних спільнот</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність – здатність аналізувати та розв'язувати складні спеціалізовані задачі та компетентність практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.</p>	
Загальні компетентності:	

- ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.
- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.
- ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.
- ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 1 Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин та / або регіональних студій
- СК 2 Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;
- СК 9 Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання спеціалізованих задач і проблем.

Програмні результати навчання

- РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені
- РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.
- РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й семестр	291 «Міжнародні відносини»	4-й курс	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	семінари	самост. роб
Тема 1. Вступ до етноміграціології	2	2	6
Тема 2. Базові характеристики міграції	2	2	6
Тема 3. Теоретичні постулати етноміграціології	2	2	6
Тема 4. Міграційні процеси		2	6
Тема 5. Міграційні процеси в країнах Європейського Союзу	2	2	6
Тема 6. Міграційні процеси в США, Канаді та Австралії.	2	2	6
Тема 7. Міграційні процеси в країнах Латинської Америки	2	2	8
Тема 8. Міграційні процеси в країнах Африки		2	8
Тема 9. Міграційні процеси в країнах Азії		2	8
ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни. Контрольна робота включає: 50 тестових питань (по 1 балу за кожне питання).		
Семінарські заняття	У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє		

	<p>основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p><i>«задовільно»</i> – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p><i>«незадовільно»</i> – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Самостійна робота та індивідуальне завдання	<p>Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами.</p> <p>Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю.</p> <p>Індивідуальне завдання – написання есе на запропоновану тему.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 50 і більше балів.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимальну 100 балів.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Письмові роботи:</p> <p>Контрольна письмова робота має бути виконана на 9 семінарському занятті.</p> <p>Академічна доброчесність:</p> <p>Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Відвідування занять:</p> <p>Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.</p>	

Політика курсу передбачає передачу усіх невиконаних завдань в силу запізень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 16.00 год.

Пропущене заняття здобувач може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Етнографія України: навчальний посібник / За ред. С.А.Макарчука. Львів, 1994.
2. Нельга О. Етнологія: Курс лекцій. Київ: Тандем, 1995.
3. Романюк М. Міграції населення України за умов перехідної економіки Методологія і практика регулювання Львів : Світ, 1999. 292 с.
4. Савчук Б., Кафарський В. Вступ до етнології. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003.
5. Тиводар М.П. Етнологія: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2004.
6. Хоптяр Ю.А. Етнологія. Навчальний посібник. Київ, 2008
7. Юрій М.Ф. Етнологія. Навчальний посібник. Київ 2006.

Інформаційні ресурси

1. ДУ Інститут всесвітньої історії НАН України <https://ivinas.gov.ua/>
2. Інститут історії України НАН України <https://history.org.ua/>
3. Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

Викладач кандидат історичних наук, професор кафедри етнології і археології Костючок П.Л.